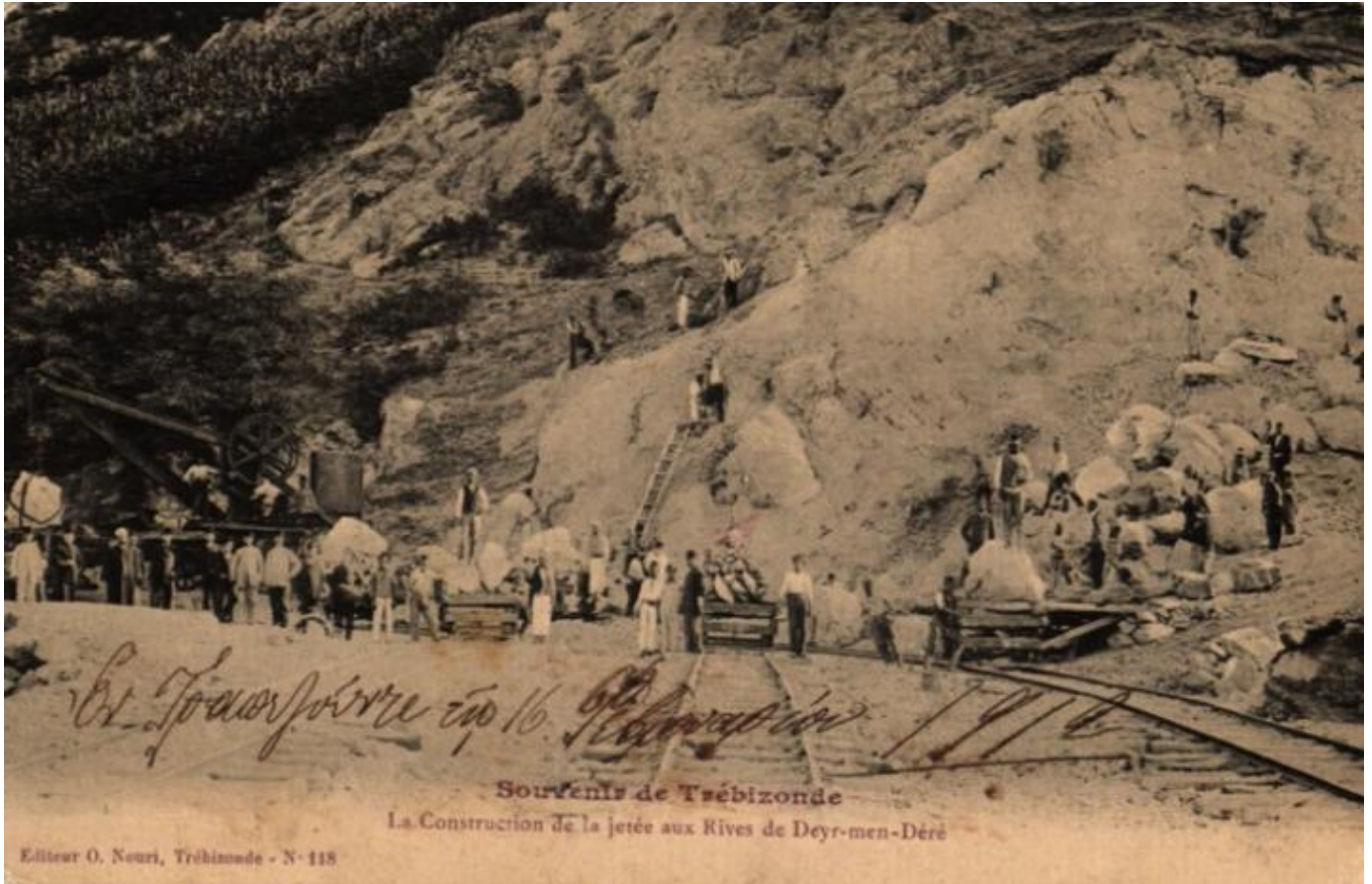
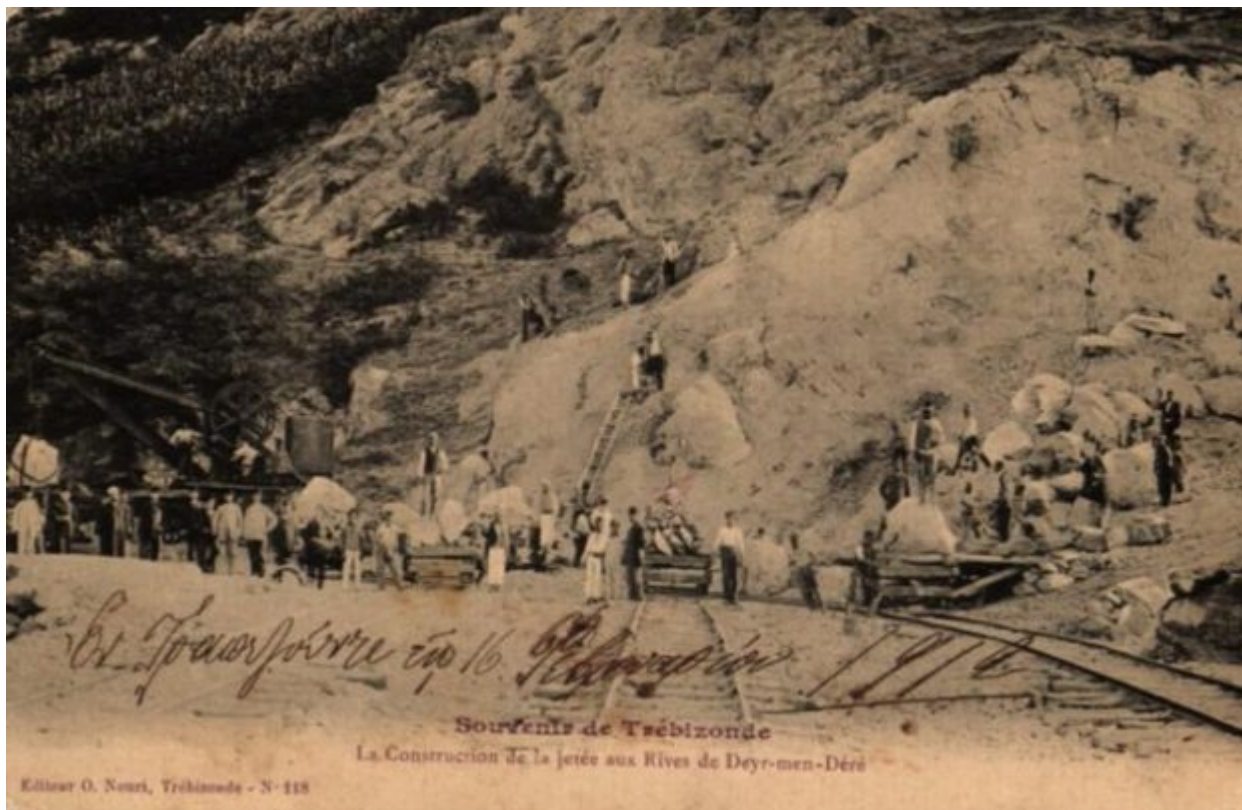


19 Φεβρουαρίου 2017

Κούντουρον, ο μήνας με την κομμένη ουρά

/ [Επιστήμες](#), [Τέχνες](#) & [Πολιτισμός](#)





Εν Τραπεζούντι, τη 16 Φεβρουαρίου 1912, γράφει η καρτ-ποστάλ (πηγή: Επιτροπή Ποντιακών Μελετών)

Είναι ο λειψός μήνας, ο συνδεδεμένος με κάθε είδους δεισιδαιμονίες. Ο Φεβρουάριος στην ποντιακή διάλεκτο είναι ο Κούντουρον (ή Κούντουρος), σύνθετη λέξη από το κοντός+ουρά, που παραπέμπει στις κουτσουρεμένες -πότε κατά δύο και τα δίσεκτα έτη κατά μία-, μέρες του μήνα.

«Ο Κούντουρον, ο κούτσουρον, ο ουραδοκομμένον», λέει το ποντιακό στιχάκι. Με τον Κούντουρον παρομοιάζεται, μεταφορικά, και ο λειψός στα μυαλά άνθρωπος. Τον Φεβρουάριο, το μήνα που θεωρείται ότι φέρνει γρουσουζιά, δεν έκαναν γάμους -ιδίως αν το έτος ήταν δίσεκτο-, και δεν ξεκινούσαν καμία σοβαρή δουλειά.

Η αστάθεια του καιρού, αλλά και το χιόνι που πέφτει -το οποίο όμως δεν φέρνει τον πάγο του Ιανουαρίου-, συμπυκνώνονται στη φράση «Ο Κούντουρον έν' λειψτός, έν' ολίγον πα ζαντός», δηλαδή ο Φεβρουάριος είναι λειψός, είναι και λίγο παλαβός. Το κρύο παραμένει τσουχτερό, αλλά τις καλές ημέρες προετοιμάζαν τα χωράφια για τις ανοιξιάτικες καλλιέργειες.

Το χρονικό διάστημα της κακοκαιρίας που παρατηρείται τον Φλεβάρη και τον Μάρτη στον Πόντο έχει το δικό του όνομα: είναι το λυκοχάντζ(ιν). Στον πληθυντικό, λυκοχάντζε, η λέξη σημαίνει τη στιγμή που αρχίζει να συννεφιάζει ο ουρανός.

Ένα δαιμόνιο με τη μορφή λύκου ή σκύλου παίρνει το όνομα από το λυκοχάντζ(ιν).

Η λυκοχαντζού επισκέπτεται τα σπίτια τη Σαρακοστή, μεταξύ Φεβρουαρίου και Μαρτίου, με σκοπό να τα βλάψει. Για να προφυλαχτούν από το κακό, οι ένοικοι άφηναν στην πόρτα ένα άχρηστο αντικείμενο (κατά κανόνα τσαρούχι), ώστε το δαιμόνιο να πάρει το λάφυρο και να αφήσει το σπίτι ήσυχο.

Φεβρουάριο, τις περισσότερες φορές, πέφτουν οι Απόκριες. Είναι η εποχή που οι Μωμόγεροι –το δρώμενο του Δωδεκαημέρου–, βγαίνει και πάλι στους δρόμους των χωριών και των πόλεων. Είναι, ακόμα, η εποχή του ξεφαντώματος των μεταμφιεσμένων, που κατά κανόνα φορούν παράξενες μουτσούνες.

Στην αφθονία των γαλακτοκομικών τη συγκεκριμένη περίοδο οφείλεται και η φράση «έρθεν και ο Κούντουρον, θα τρως πολλά βούτορον». Η κατανάλωση βουτύρου, ανάλατου ή αλατισμένου, γινόταν το χειμώνα. Φυλασσόταν σε ειδικά ξύλινα δοχεία, στις χαμηλές θερμοκρασίες των κελαριών. Η ποικιλία στο χρώμα ήταν θέμα εποχής και διατροφής των ζώων.

Τον Φεβρουάριο ξεκινούσε η δίμηνη περίοδος ανθοφορίας των άγριων λεφτοκάρυων (φουντουκιών) που αντέχουν περισσότερο στο κρύο από την κοινή, ήμερη φουντουκιά. Την ίδια εποχή στην αγορά εμφανίζονταν τα σκουμπριά, ένα ψάρι εποχικό και σχετικά ακριβό, επομένως προσιτό κυρίως στους εύπορους. Τα συντηρούσαν σε αλάτι με προσθήκη δάφνης, ή αποξηραμένα (τσίρος) ή καπνιστά.

Ακόμα, ήταν η εποχή που σταματούσε η αλιεία των χαψίων (γαύρων). Στο φτηνό αυτό ψάρι τον Φεβρουάριο γίνονταν το πρώτο πάστωμα με σχετικά λίγο αλάτι (μελίπαστα ή σκυλεντέρια), προκειμένου η κατανάλωση να είναι άμεση. Άφηναν τα χαψία 4-5 μέρες να σιτέψουν, και ίσως να αποκτήσουν κάποια βαριά μυρωδιά, και στη συνέχεια τα αποκεφάλιζαν και τα αλάτιζαν. Συνήθως πρόσθεταν και φύλλα δάφνης, λεμονόφλουδες και ανάλεστο μαύρο πιπέρι.

Η Παναγία τιμάται ιδιαίτερα από τους Πόντιους, οι οποίοι σε όλες τις θεομητορικές γιορτές τηρούσαν αυστηρά την αργία. «Τα δύο τη Κουντούρ τη Παναΐας», δηλαδή στις 2 Φεβρουαρίου, ανήμερα της Υπαπαντής, ήταν σχεδόν ανεπίτρεπτο να δουλεύει κάποιος. Έλεγαν: «Αϊλί εκείνον π' έκαμεν τα δύο τη Κουντούρ' τη Παναΐας. Μήτε η τζέπρα αφήν' ατον μήτε ανεχετία», δηλαδή «αλίμονο σε εκείνον που δουλεύει στις 2 Φεβρουαρίου. Ούτε η λέπρα τον αφήνει, ούτε η ανέχεια».

Σύμφωνα με τις λαϊκές δοξασίες, στις 2 Φεβρουαρίου άρχιζε και το ζευγάρι των πουλιών.

Μεγάλη γιορτή στον Πόντο ήταν και των Αγίων Θεοδώρων. Η μνήμη του Θεόδωρου του Στρατηλάτη, αξιωματούχου του ρωμαϊκού στρατού που ζούσε στην Ποντοηράκλεια, τιμάται στις 8 Φεβρουαρίου. Ο άγιος και μεγαλομάρτυρας Θεόδωρος ο Τήρων, που καταγόταν από την Αμάσεια και υπηρετούσε στο τάγμα των τηρώνων (νεοσυλλέκτων), της εκεί ρωμαϊκής λεγεώνας, γιορτάζει στις 17 Φεβρουαρίου, και το Σάββατο της πρώτης εβδομάδας της Μεγάλης Σαρακοστής σε ανάμνηση του θαύματος των κόλλυβων.

Η Παρθένα Γαλανίδου, γεννημένη το 1911 στον Πόντο, παραδίδει μια προσευχή στους Άγιους Θεόδωρους: «Άγιοι Θεόδωροι, καλοί και θαυματουργοί | εκεί που πάτε και τις τύχες συναντάτε | αν δείτε και τη δική μου, να μου τη διπλοχαιρετάτε | αν κάθεται να σηκωθεί, κι αν σηκωθεί να τρέξει | να σχίσει όρη και βουνά, να 'ρθει να με παντρέψει».

Πηγή: pontos-news.gr